

Oslo kommune
Kommuneadvokaten

**Unntatt offentlighet hos Kommuneadvokaten
jf. § 13 og § 15. 1. ledd**

Byrådsavdelingene
v/Ellen Cecilie Braathen
Rådhuset
0037 OSLO

Deres ref.:

Vår ref.:
18/718 - 6 / JSE
(Bes oppgitt ved henvendelse)

Dato:
06.11.2018

UTTALELSE – VURDERING AV TAUSHETSPLIKT FOR UTTALELSER I MEDIA

1. Innledning

Det vises til anmodning om bistand 30. oktober 2018. I anmodningen er det vist til varsel av 25. september 2018 med blant annet påstand om lekkasje av taushetsbelagt informasjon til presse og/eller andre. Varslingsrådet har besluttet at påstanden skal belyses gjennom de undersøkelser som gjennomføres i forbindelse med andre innkomne varsler.

Kommuneadvokaten (KAO) er bedt om å vurdere om informasjon som har fremkommet i pressen er taushetsbelagt.

Internrevisjonen har sendt over følgende artikler, som er fra tidsrommet 12. til 26. september 2018:

- Søgnen nekter å gå som skolesjef (VG Nett – Forsiden)
- Nå er Raymond forbanna (Dagsavisen – Oslo)
- Åpen strid på rådhuset (Dagsavisen – Innenriks)
- Fikk beskjed om å gå av (NRK1 – Dagsrevyen)
- Redegjorde om varslersaken (NRK1 – Østlandssendingen)
- Igjen og igjen nektet Thorkildsen å svare på spørsmålet: – Vi har rett til å vite det (Norskavis)
- Nok et varsel mot Thorkildsen – byrådslederen bekrefter at Søgnen ble bedt om å gå (ABC Nyheter – Forsiden)
- Nok et varsel mot Oslo-byrådet: Anklager også mot Raymond Johansen (NRK)
- Orienterte bystyret om varslings sak (P1 Østlandssendingen – Ettermiddag)
- Raymond Johansen grillet om lekkasjer i Inga Marte-saken (Dagbladet.no – Nyheter) Nok et varsel mot Oslo-byrådet: Johansen beskyldes for brudd på taushetsplikten (NRK – Forside)

Kommuneadvokaten

Postadresse: Rådhuset, 0037 OSLO

Telefon: 23 46 15 22

Kontoradresse: Olav Vs gate 4, 5. etg.

Org.nr.: 976 819 942

E-postadresse: postmottak@kao.oslo.kommune.no

Bankgiro: 1315 01 02264

- Nytt varsel – nå også mot Raymond Johansen (Dagsavisen – Oslo)
- Nytt varsel mot Inga Marte Thorkildsen (Dagsavisen – Oslo)
- Raymond Johansen bekrefter at byrådet har bedt Astrid Søgne gå av (Aftenposten.no – Osloby)
- Varslere vil ikke snakke med ansatte i Rådhuset – frykter lekkasjer (Aftenposten, side 4)
- Raymond Johansen skal selv konkludere i varslersaken mot skolebyråden (VG Nett – Forsiden)
- Johansen ga Søgne beskjed om å gå av (Aftenposten, side 4)
- Starter omstridt kartlegging i Utdanningsetaten – Søgne skal være bedt om å gå (VG Nett)
- Åpen strid i Oslo-skolen: Starter omstridt kartlegging (The World News)
- Starter omstridt kartlegging av arbeidsmiljøet i Utdanningsetaten (MSN NO)
- Søgne får beskjed Fredag: Massivt varsel om å slutte mot Thorkildsen (Dagsavisen Østfold – Papirutgaven, side 14 – 15)
- Dagsavisen: Oslos skolesjef tapte maktkamp før varselet (Fagpressenytt)
- Raymond Johansen skal ha gitt Astrid Søgne beskjed om å gå av (Aftenposten.no – Osloby)
- Skolesjef Søgne tapte maktkamp med byråden (Dagsavisen – Oslo)
- Rå maktkamp i Oslo-skolen: Søgne trolig allerede på vei ut (ABC Nyheter – Krim)
- Thorkildsen: Vanskelig å samarbeide med Utdanningsetaten i flere år (Dagsavisen – Oslo)
- Rå maktkamp i Osloskolen (Dagsavisen, side 14 – 15)
- Thorkildsen om varslersak: – Trist at vi har kommet i en slik situasjon (VG Nett – Forsiden)
- Inga Marte Thorkildsen om varslersak: – Samarbeidet har vært svært krevende (MSN NO)

Vurderingene i denne uttalelsen er utelukkende basert på artiklene som er oversendt hit, og den omtalen av informasjon som er gjengitt i artiklene. KAO har ikke innhentet annen dokumentasjon eller gjort andre undersøkelser. Jeg tar som vanlig forbehold om at ny informasjon kan lede til andre vurderinger.

KAO er bedt om å gjøre en vurdering av taushetsplikt. Jeg forstår det slik at det er taushetsplikten etter forvaltningsloven som skal vurderes. Det vil være taushetsplikten for «personlige forhold» etter forvaltningsloven § 13 første ledd nr. 1 som er aktuell. Jeg har ikke vurdert eventuelle andre rettslige sider ved uttalelsene som er gjengitt i artiklene.

2. Rettslige utgangspunkter

KAO har i flere uttalelser redegjort for rekkevidden av taushetsplikten for personlige forhold, blant annet en uttalelse avgitt til BLK i sak 18/603. Med utgangspunkt i den uttalelsen kan de rettslige utgangspunktene oppsummeres slik:

Taushetsplikt for offentlig ansatte om personlige forhold er hjemlet i forvaltningsloven § 13 første ledd nr. 1:

§ 13. (taushetsplikt).

Enhver som utfører tjeneste eller arbeid for et forvaltningsorgan, plikter å hindre at andre får adgang eller kjennskap til det han i forbindelse med tjenesten eller arbeidet får vite om:

1) noens personlige forhold [...]

Begrepet «noens personlige forhold» er ikke klart definert. Begrepet er omtalt slik av Sivilombudsmannen i SOMB-2004-7:

Begrepet «noens personlige forhold» er uskarpt, og det kan undertiden by på tvil om opplysninger er undergitt taushetsplikt etter bestemmelsen. Generelt kan det sies at begrepet omfatter opplysninger som det er vanlig å ville holde for seg selv, og begrepets innhold vil følgelig ikke ligge fast. Det bemerkes imidlertid at opplysninger om en persons fysiske og psykiske helse mv. er «utpreget personlige», jf. Ot.prp.nr.3 (1976-1977) s. 136, og vil ligge i kjernen av forvaltningsloven § 13 første ledd nr. 1.

Det er flere forhold som har betydning i vurderingen av om det er tale om noens personlige forhold. Momentene kan oppsummeres til å være om opplysningene kan skade eller utlevere en person, om opplysningene er gitt i fortrolighet, om publisering vil skade tilliten til forvaltningen, og i hvilken grad allmennheten har interesse i at opplysningene blir kjent, jf. Justisdepartementets Rettleiar til offentleglova G-2009-419 s. 80. Bestemmelsen gir altså anvisning på en bred og utpreget skjønnsmessig vurdering.

I forarbeidene til bestemmelsen, Ot.prp. nr. 3 (1976-1977) pkt. 3.2.2 på side 13-14, er det gitt følgende eksempler:

Som typisk personlige nevnes opplysninger om slektskaps-, familie- og hjemforhold, fysisk og psykisk helse, karakter og følelsesliv. Ellers må det trolig legges til grunn en mer tradisjonell oppfatning av hva som hører personligheten og privatlivet til, i motsetning til f.eks. utdrettet politisk og forretningsmessig virksomhet. [...]

Taushetsplikten er snevrere for opplysninger om offentlig ansatte og andre yrkesgrupper det er knyttet særlig tillit til. Hva gjelder offentlig ansatte, har Sivilombudsmannen uttalt følgende i SOM-2011-1374:

Taushetsplikten for personlige forhold gjelder også for offentlige tjenestemenn. Fordi offentlig ansatte skal ivareta allmennhetens interesser i sitt virke, rekker likevel ikke taushetsplikten like langt som ellers når det er tale om tjenestehandlinger foretatt av offentlige tjenestemenn. Det er av betydning at offentligheten i en viss utstrekning kan gjøre seg kjent med hvordan en tjenestemann utfører sitt arbeid. Videre er det lagt til grunn av bl.a. Justis- og politidepartementets lovavdeling at hvor snever taushetsplikten er for offentlige tjenestemenns tjenestehandlinger, vil være avhengig av hvor høy stilling vedkommende har, om allmennhetens tillit til stillingen er særlig viktig og hvor nært knyttet til stillingen de aktuelle opplysningene er, jf. for eksempel tolkingsuttalelsen i sak 1998/10047 (JDLOV-1998-10047). [...]

Opplysninger om forhold knyttet til selve arbeidsutførelsen kan imidlertid være omfattet av taushetsplikten hvis de røper noe nærmere om personlige egenskaper hos tjenestemannen. Et

viktig moment i vurderingen vil være om opplysningene utleverer noe om «bakgrunnen» for tjenestemannens handlinger. Det kan være tilfellet der bakgrunnen for handlingene kan røpe psykiske problemer, rus, endrede familieforhold og liknende. Tilsvarende fremgår av Justisdepartementets Rettleiar til offentleglova pkt. 6.2.3.2:

Teieplikta for opplysningar om personlege tilhøve gjeld òg i tenestemannssaker. Men fordi offentleg tilsette skal vareta allmenne interesser, er teieplikta for opplysningar knytte til arbeid for det offentlege snevrare enn det som elles gjeld.

Kor markert denne skilnaden blir, vil avhenge av kor høg stilling den aktuelle tenestemannen har, kor viktig tilliten frå ålmenta er for den aktuelle stillinga, og kor nært knytte til stillinga og arbeidet opplysningane er.[...]

Selv der tjenestemannen har gjort seg skyldig i kritikkverdige eller straffbare forhold, vil personlege egenskaper og opplysninger som er egnet til å karakterisere vedkommende som person, være taushetsbelagte.

Rekkevidden av taushetsplikten etter forvaltningsloven er altså en relativ størrelse. Offentlig ansatte har mindre vern enn private. Det har også betydning om den ansatte er leder, og hvor høg stilling vedkommende har, jf. Sivilombudsmannens uttalelse SOM-2011-1374, Selman og Eck-Olsen: *Offentlighetens innsyn i personalsaker* (publisert i Arbeidsrett Vol. 14 nr. 2 2017) og Brandt m.fl., *Offentleglova kommentarutgave* (2018) s. 207-208.

I den konkrete vurderingen vil det legges vekt på om allmennheten har en berettiget interesse i å gjøre seg kjent med opplysningene, jf. Sivilombudsmannens uttalelse SOM-2015-1458. Det må derfor foretas en interesseavveining mellom behovet for beskyttelse og allmennhetens interesse. Dette er beskrevet slik i Brandt m.fl.: *Offentleglova kommentarutgave* (2018) s. 208:

Dette innebærer at opplysninger som objektivt sett kan utlevere eller skade en person i offentlighetens øyne, ikke nødvendigvis anses som taushetsbelagt. Det er videre slik at opplysninger som ligger i den nedre grense for hva som anses taushetsbelagt, etter omstendighetene kan utleveres dersom allmennheten har en berettiget interesse i å få innsyn i opplysningene. Hvorvidt en opplysning er underlagt taushetsplikt beror altså på en konkret vurdering, og noen ganger på en konkret interesseavveining.

Rekkevidden av taushetsplikten knyttet til *personalsaker* er drøftet i artikkelen *Offentlighetens innsyn i personalsaker* av Selman og Eck-Olsen (publisert i Arbeidsrett Vol. 14 nr. 2 2017). I artikkelen konkluderes det med at opplysninger om en personalsak i utgangspunktet ikke er taushetsbelagt:

Det er ikke tvilsomt at opplysninger om at det er ilagt en reaksjon, og hvilken arbeidsrettslig reaksjon som er ilagt, ikke er taushetsbelagt, se Rettleiar til offentleglova, G-2009-419 punkt 6.2.3.2 side 83. Heller ikke vurderinger av hvilken reaksjon som skal ilegges er i utgangspunktet taushetsbelagt.[...]

Det er også klart at opplysninger om prosessen i utgangspunktet ikke er taushetsbelagt, for eksempel om at det er avholdt personalsamtaler, drøftelsesmøte e.l. Av SOMB-2004-20 fremgår det at opplysninger om at arbeidstaker hadde engasjert advokat og vurderte

rettslige skritt mot arbeidsgiver ikke var taushetsbelagt. SOM-2015-1210 gjaldt en sak hvor ansatte i Øvre Romerike Brann og Redning hadde foretatt en testing av en brannslukker for et privat firma, og deretter lagt ut en film om dette på et offentlig nettsted. Det fremgår av uttalelsen at opplysninger om at det ble avholdt personalsamtaler med de aktuelle tjenestemennene, at de måtte beklage det de hadde gjort og at filmen ble tatt av nettet, ikke var taushetsbelagte opplysninger.

I den omtalte uttalelsen SOMB-2004-20 uttalte ombudsmannen følgende knyttet til offentliggjøring av flere brev fra den ansattes advokat til kommunen:

Slik jeg ser det, røper ikke korrespondansen mellom kommunen og advokatfirmaet noe nærmere om det underliggende forholdet. Korrespondansen viser [...] at klager hadde søkt juridisk bistand og at hun vurderte å gå til rettslige skritt for å kreve erstatning fra arbeidsgiver for brudd på personvernet i forbindelse med en personalsak. Jeg kan vanskelig se at disse dokumentene inneholder opplysninger som er undergitt taushetsplikt.

Det er ikke avgjørende om arbeidstakeren har blitt ilagt reaksjoner fra arbeidsgiver eller ikke. Dette støttes av kildene det er vist til over samt Oslo tingretts dom TOSLO-2015-51445 med videre henvisning til Sivilombudsmannens årsmelding for 1994 s. 131 (skal antagelig være 1995 s. 131). Ombudsmannens uttalelse gjaldt opplysninger som ble gitt til et rekrutteringsfirma. Den tidligere ansatte hadde blitt bedt om å slutte i politiet, men disiplinærsaken ble trukket etter at han valgte å si opp selv. Ombudsmannen konkluderte med at opplysninger om den tidligere ansattes fratreden ikke var taushetsbelagte, selv om disiplinærsaken ble trukket etter han sa opp selv.

Konklusjonen til KAO i sak 18/603 var at opplysninger om at det pågår en personalsak mot en leder i det offentlige, ikke er taushetsbelagt. Det gjelder også informasjon om at det har vært avholdt møter, og at lederen har blitt bedt om å slutte i sin stilling. Opplysninger om at lederen har engasjert advokat, og at lederen er uenig i beslutningen, er heller ikke taushetsbelagt. Forutsetningen for disse konklusjonene var at det ikke gis informasjon som karakteriserer lederens personlige egenskaper eller andre opplysninger knyttet til lederens privatliv.

Enkelte uttalelser fra Sivilombudsmannen knyttet til behandlingen av saker knyttet til enkeltpersoner i folkevalgte organer, kan også ha overføringsverdi. Grunnen til det er dels at taushetsbelagte opplysninger *skal* behandles i lukket møte, og dels at taushetsbelagte opplysninger ikke skal fremgå av sakskartet. SOMB-2004-23 gjaldt behandlingen av en beslutning om å frata en person et verv som «barnas representant» i et utvalg for plansaker. Bakgrunnen var negativ atferd fra representanten. Spørsmålet ble behandlet i åpent møte.

«Jeg finner heller ikke grunnlag for å kritisere at kommunen behandlet saken i et åpent kommunestyremøte og med pressen til stede. Kommunestyremøtene skal som utgangspunkt være offentlige, jf. kommuneloven § 31 nr. 1, og det kan også gis tillatelse til at disse kringkastes, jf. § 31 nr. 2. Unntaket i lovens § 31 nr. 3 siste punktum antas ikke anvendelig, idet vilkåret om «personalsaker» ikke kan antas å omfatte saker om avløsning fra offentlige verv. At det under behandlingen av slike saker fremkommer forhold som er ufordelaktige for den saken gjelder, kan ikke endre dette. Jeg minner her om at det sentrale i slike saker ikke er hensynet til den som innehar vervet, men den offentlige interesse i at vervet blir skjøttet på en god måte.»

Det at kritikkverdige forhold knyttet til en enkeltperson som hadde blitt bedt om å fratre skulle diskuteres, var tilsynelatende ikke vurdert som taushetsbelagt informasjon.

SOMB-2007-17 gjaldt behandlingen av rådmannens ansettelsesforhold i et møte i formannskapet i Kongsberg kommune. Konkret ble det besluttet å iverksette drøftelse av ansettelsesforholdet til rådmannen, og deretter gitt fullmakt til å inngå en fratredelsesavtale. Kommunen hadde ikke satt opp saken på møtekartet, blant annet under henvisning til taushetspliktsbestemmelsen. Ombudsmannen spurte kommunen om sakskartet kunne vært formulert slik at det ikke kom i strid med reglene om taushetsplikt. Ombudsmannen uttalte blant annet følgende:

Kongsberg kommune har trukket frem at dersom det ble ført opp «personalsak» på offentlig sakliste til formannskapets ekstraordinære møter, ville rådmannen og allmennheten trolig forstå at det dreide seg om rådmannen fordi formannskapet behandler svært få personalsaker. [...] Jeg kan på rettslig grunnlag vanskelig se at formannskapsdrøfting av rådmannens ansettelsesforhold er en sakstype hvor det kan unnlates å utarbeide sakliste i forkant av møtet. [...]

Hensynet til hemmelighold overfor rådmannen og allmennheten kan ikke begrunne at det ikke ble utarbeidet skriftlige offentlige saklister til de ekstraordinære formannskapsmøtene. [...]

Til dette kommer at det knytter seg særlig offentlig interesse til stillingen som øverste leder for den kommunale administrasjonen. Det kan derfor være av betydning – undertiden også for sakens opplysning – at kommunens innbyggere blir kjent med at de folkevalgte vurderer rådmannens ansettelsesforhold før drøftelser, forhandlinger m.v. er slutført.

Selv om ombudsmannen ikke direkte drøfter spørsmålet om taushetsplikten i personalsaker, synes det å følge av uttalelsen at eksistensen av pågående prosesser knyttet til offentlige lederes ansettelsesforhold, ikke i seg selv er taushetsbelagte. Dette selv om drøftelser ennå ikke er gjennomført, slik at det ikke foreligger noen endelig avgjørelse.

En annen forutsetning for taushetsplikt er at den som uttaler seg er bundet av reglene i forvaltningsloven. Privatpersoner er ikke bundet av forvaltningsmessig taushetsplikt. I flere av artiklene som er fremlagt, har avisene vist til anonyme kilder.

Det er også flere begrensninger i taushetsplikten som kan være relevante. Det gjelder særlig at en del av opplysningene allerede er offentlig kjent, jf. forvaltningsloven § 13a nr. 3. Dette har jeg likevel ikke grunn til å gå nærmere inn på her.

3. Vurdering

3.1 Innledning

I oversendelsen til KAO er det ikke nærmere angitt hvilke uttalelser i artiklene som ønskes vurdert. Etter å ha gått gjennom artiklene, synes det å være fire temaer som kan være relevante å vurdere:

- Byrådslederens redegjørelse i bystyret
- Innholdet i samtaler med Søgne (Dagsavisen 13. og 14. september) s. 14.

- Opplysninger om at Søggen hadde engasjert advokat, og advokatens navn
- Byrådsens uttalelser om samarbeidet med Utdanningsetaten
- Anonyme uttalelser om samarbeidet mellom byrådsavdelingen og Utdanningsetaten

Disse vil bli behandlet for seg i det følgende.

3.2 Byrådslederens redegjørelse i bystyret

Redegjørelsen fra byrådslederen er gjengitt i en rekke av artiklene som er oversendt hit. I en artikkel på VG Nett 26. september 2018, er redegjørelsen gjengitt slik:

Byrådsleder i Oslo, Raymond Johansen bekrefter i dagens bystyremøte at utdanningsdirektør Astrid Søggen, i et møte torsdag 6. september, fikk tilbud om en annen stilling i kommunen. Tilbudet som ble fremsatt av kommunaldirektør Bente Fagerlid, ble fulgt opp i en samtale mellom byrådsleder Johansen og utdanningsdirektør Søggen dagen etter, fredag den 7. september. Søggens advokat har ifølge byrådslederen svart at en slik løsning ikke er aktuell, og takket nei til videre samtaler om dette. Dette kom frem i et brev datert 20. september. Hvis dialog ikke lar seg gjøre, må «kommunen vurdere hvilke alternativer man har», sier Johansen i dagens bystyremøte i Oslo rådhus.

Astrid Søggen har gjennom 18 år vært en svært markant, men omstridt sjef for Utdanningsetaten, som er landets største kommunale etat.

– Jeg har nøye vurdert om det er riktig å gi denne informasjonen nå, sier Johansen under bystyremøtet.

Han utdyper at det er uvanlig å gå ut med opplysninger fra en dialog mellom kommune og ansatt. – Men dette gjelder forholdet mellom kommunens øverste ledelse og ledelsen av en stor etat det er knyttet betydelig offentlig interesse til. Saken har i tillegg utspilt seg i offentligheten i stort omfang, sier han videre.

Johansen konkluderer derfor med at «allmennhetens rett til innsyn» veier tungt i denne saken.

Oppsummert kommer det frem at det har vært møter med en ansatt, og at den ansatte har blitt bedt om å slutte i sin stilling. Etter mitt syn er ikke dette «personlige forhold» for den ansatte. Det gjelder uavhengig av om den ansatte er leder eller ikke. Offentlig ansatte, men særlig ledere i det offentlige, har mindre vern om opplysninger om sitt arbeidsforhold, slik at dette også taler for at opplysningene ikke er taushetsbelagte. Det er videre klart at det knytter seg stor offentlig interesse til Utdanningsetaten og etatens leder, noe som også taler for at opplysninger om lederens arbeidsforhold, ikke er taushetsbelagte. Det ble ikke gitt karakteristikker av den ansatte som kunne vært ansett som personlige forhold. Som i Sivilombudsmannens sak SOMB-2007-17, innebar ikke byrådsleders redegjørelse annet enn at kommunens innbyggere og folkevalgte blir kjent med at byrådet vurderer lederens ansettelsesforhold før drøftelser, forhandlinger m.v. er slutført.

Samlet sett mener jeg det er klart at opplysningene byrådslederen ga, ikke var taushetsbelagte.

3.3 Innholdet i samtaler med Søggen

Følgende fremkommer i en artikkel i Dagsavisen 12. september 2018:

* Onsdag 5. september ble det gjennomført et rutinemessig kontaktmøte mellom politisk ledelse ved skolebyråd Thorkildsen, direktør Astrid Søgne og øvrig direktørledelse i Utdanningsetaten i Oslo kommune. Også administrativ ledelse i byrådsavdelingen var til stede under møtet.

Nok en gang brygget det opp til en opphetet diskusjon om styringsdialog og styringslinjer mellom byråkrati og politisk ledelse. Maktforholdet mellom politisk ledelse og underliggende kommunal etat, ble nok en gang et sentralt tema.

* Torsdag 6. september ble skoledirektør Astrid Søgne innkalt til møte hos sin nærmeste sjef, kommunaldirektør for oppvekst og kunnskap, Bente T. Fagerli. I møtet fikk Utdanningsetatens direktør gjennom 18 år vite at hun ikke lenger er ønsket i stillingen som øverste sjef for Osloskolen når hun fyller 67 år den 8. november i år.

* Fredag 7. september ba Astrid Søgne om et møte med byrådsleder Raymond Johansen (Ap). I møtet skal skoledirektøren ha klaget på måten skolebyråd Inga Marte Thorkildsen driver politisk lederskap på. Søgne skal også ha bedt byrådslederen bidra til å omgjøre beslutningen om at hun skal måtte fratse sin stilling som direktør for Utdanningsetaten etter fylte 67 år. Johansen skal på sin side ha fastholdt at han har tillit til sin byråd for oppvekst og kunnskap. Samme kveld varsles det fra flere i etatens ledergruppe til det anonyme varslingsmottaket i Oslo kommune.

Tilsvarende opplysninger fremkommer i en artikkel i Aftenposten.no 14. september 2018:

Aftenposten får opplyst fra flere kilder nær det rødgrønne byrådet at Søgne har fått beskjed av Johansen om å gå av. Ifølge den ene av kildene har det vært en prosess over lengre tid for å avklare Søgne's fremtid fordi det har vært bekymring over samarbeidsforholdene med Utdanningsetaten.

Oppsummert kommer det frem at det har vært møter med en ansatt, og at den ansatte har blitt bedt om å slutte i sin stilling. Etter mitt syn er dette som nevnt ikke «personlige forhold» for den ansatte. Det gjelder uavhengig av om den ansatte er leder eller ikke, men ledere har som nevnt mindre vern om opplysninger om sitt arbeidsforhold. I artikkelen er styringsdialog og samarbeid angitt som problemområder. Dette er ikke den typen personlige forhold som kildene angir som bakgrunnsopplysninger som kan være taushetsbelagte. Bakgrunnsopplysninger som vil være taushetsbelagte, vil typisk være personlige forhold som helse- eller familieforhold.

3.4 Opplysninger om at Søgne hadde engasjert advokat, og advokatens navn

Følgende fremkommer i en artikkel i Dagsavisen 12. september 2018:

* Lørdag 8. september gikk det et brev til staben i byrådsavdeling for oppvekst og kunnskap. Brevet er journalført som «personalsak», og er unntatt offentlighet. Brevet er sendt av advokat Jan Fougner hos advokatfirmaet Wiersholm.

Dagsavisen kjenner til at skoledirektør Astrid Søgne i kjølvannet av beskjeden om at hun ikke får fortsette i jobben, har engasjert en av Norges mest anerkjente arbeidsrettsadvokater, professor Jan Fougner. Konkret på hvilket tidspunkt dette skjedde har det ikke lyktes Dagsavisen å få bekreftet.

Advokat Fougner ønsker ikke å kommentere om og på hvilken måte han i så fall bistår Astrid Søgne i en eventuell prosess for å få beholde direktørjobben i Norges største offentlige etat med ansvar for 15.000 skoleansatte og 90.000 elever.

Etter mitt syn er heller ikke dette taushetsbelagte opplysninger. Som i Sivilombudsmannens sak SOMB-2004-20 røper ikke dette annet enn at den ansatte hadde «søkt juridisk bistand [...] i forbindelse med en personalsak». Hvilken konkret advokat den ansatte har valgt, kan neppe sies å være et «personlig forhold».

3.5 Byrådets uttalelser om samarbeidet med Utdanningsetaten

Byråd Thorkildsen har til pressen gitt enkelte uttalelser knyttet til samarbeidet med Utdanningsetaten:

- Jeg synes det er trist at vi har kommet i en slik situasjon. Av hensyn til videre saksgang har jeg dessverre ikke anledning til å kommentere forholdene i detalj. (VG Nett 12. september 2018)
- På generelt grunnlag kan jeg si at det over tid har vært et vanskelig samarbeidsforhold med Utdanningsetaten. Slik har det vært over flere år, også under tidligere politiske ledelse. Kommunikasjonen har til tider vært svært krevende, sier hun og legger til:
 - Jeg har savnet åpenhet, og imøtekommenhet om nye faglige innspill og politiske føringer. Det kan alltid være faglige uenigheter, men det må aldri være tvil om hvem som sitter med ansvaret for å følge opp politiske prioriteringer. (Nettavisen, VG Nett 12. september 2018 m.fl.)
 - Når politiske føringer er gitt og beslutninger er tatt, har jeg savnet samarbeidsvilje og lagarbeid for å få dette gjennomført etter intensjonen. (Dagsavisen m.fl., 13. september 2018)

Angivelse av samarbeidsproblemer mellom to kommunale enheter er ikke noens «personlige forhold». Beskrivelsene som er gitt, er ikke knyttet til noen bestemt person.

Jeg finner likevel grunn til å drøfte om uttalelsene ville vært brudd på taushetsplikten dersom uttalelsene var en kritikk av utdanningsdirektøren som person, og da knyttet til manglende vilje til samarbeid mv.

Som tidligere redegjort for, er ikke manglende samarbeid den typen personlige forhold som i kildene angis som bakgrunnsopplysninger som kan være taushetsbelagte. Den type bakgrunnsopplysninger som vil være taushetsbelagte vil typisk være personlige forhold som helse- eller familieforhold.

Det er videre klart at opplysninger om hvordan politiske føringer følges opp, og hvordan det faglige samarbeidet er mellom etatsleder og politisk nivå, er svært tett knyttet til stillingen og arbeidet til den aktuelle lederen. Taushetsplikten er til hinder for at man sier noe om bakgrunnen for samarbeidsproblemene dersom det vil si noe om enkeltmenneskers personlige karakter eller andre personlige forhold, som for eksempel fysiske eller psykiske helseforhold. I uttalelsene fra byråden er det ikke gitt slike personkarakteristikk. Samarbeidsproblemer kan også ha årsaker som ikke har sammenheng med de involvertes karaktertrekk, eksempelvis faglig uenighet.

Etter mitt syn er det ikke grunnlag for å fastslå at uttalelsene var brudd på taushetsplikten, selv for det tilfellet at de skulle bli tolket som kritikk av en konkret person/leder.

3.6 Anonyme beskrivelser av samarbeidet mellom byrådsavdelingen og Utdanningsetaten

Følgende er hentet fra en artikkel fra Dagsavisen 13. september 2018:

Flere uavhengige kilder Dagsavisen har vært i kontakt med beskriver situasjonen slik:

- * Manglende vilje til å bli styrt av politisk ledelse, samtidig som man bruker mye tid og energi på å yte motstand på prosjekter sittende byråd eller bystyret ønsker gjennomført.
- * Manglende vilje til å sette politiske beslutninger ut i live ved stadig å ta omkamp eller trenere avgjørelser som allerede er fattet. «Utmattelsestaktikk» er ord som blir brukt.
- * Underveis i politiske prosesser skal saksdokumenter ofte ha vært mangelfulle og lite drøftende slik at det ga politisk ledelse lite reelt handlingsrom.
- * Siden de rødgrønne overtok makten i Oslo i 2015, har det vært et sentralt trekk ved Utdanningsetaten i Oslo kommune, at den ikke ønsker å bli politisk styrt av en sterk byråd, og er villig til å gå langt for å unngå nettopp dette.

«Drittpakke»

Dagsavisen kjenner til eksempler på at både forrige og sittende skolebyråd Inga Marte Thorkildsen (SV) er blitt omtalt i svært nedsettende ordelag under møter i etaten.

– Saken i gårsdagens Aftenposten kan ikke oppfattes som noe annet enn en velregissert drittpakke fra ledelsen i Utdanningsetaten, med mål om å redde sin egen posisjon og ettermøle ved å sverte den sittende byråden. Det har sannsynligvis aldri skjedd før at byråkratiet eller administrasjonen har sendt formelt varsel på en byråd eller statsråd.

– Det vanlige er at man som byråkrat lojalt og profesjonelt forholder seg til den til enhver tid sittende politiske ledelse. At man tyr til varsling sier noe om hvor desperat ledelsen i Utdanningsetaten nå er, sier en sentralt plassert kilde til Dagsavisen.

En utfordring ved vurderingen av taushetsplikten for disse uttalelsene, er at de er gitt anonymt. Selv om det er angitt at en av kildene er «sentralt plassert», er det ukjent for KAO om dette er ansatte i kommunen eller andre med kjennskap til prosessene som uttaler seg. Uttalelsene har karakteristikk om et svært vanskelig samarbeidsklima, men det er ikke gitt opplysninger om enkeltpersoner eller deres karaktertrekk. Det er også fremsatt påstander om at varsler med kritikk av byråden ble inngitt for å redde egen posisjon. Det er ikke oppgaven til KAO å vurdere sannhetsgehalten i de påstandene som er gjengitt i artikkelen. Påstandene inneholder ikke opplysninger om personlige forhold, men heller karakteristikk av motivene bak et varsel. Det er tvilsomt om denne typen karakteristikk rammes av taushetsplikten. De vil imidlertid kunne rammes av andre normer, eksempelvis forvaltningens plikt til å opptre korrekt også ved offentlige uttalelser – så fremt de som uttaler seg gjør det på embetets vegne, jf. Sivilombudsmannens uttalelse SOM-2016-637.

Med hilsen
KOMMUNEADVOKATEN

Jon Sverdrup Efstestad
advokat

Kopi til:
Tale Teisberg